

מקורות לשיעורו של הרב יגאל קמינצקי / ראש מרכז תורה ומדינה -ניצן החובה להתחסן

שאלה: הרופא אומר לי להתחסן הרב שלי אומר לי לא להתחסן מה עלי לעשות?

מטה אפרים שו"ע תרי"ח ז' בפירושו אלף למגן

"ואחד שאומר שמכיר החולה, אם הדעת נותנת שזה אין לו ידיעה בחכמת הרפואה ורחוק שיכיר החולי אין סומכין עליו, שכן נמצא אנשים שמדמים בעצמם שיודעים והוגים דעות כדת מה לעשות ולא ידעו ולא יבינו בחשיכה יתהלכו ואין לסמוך עליהם. (ה"מטה אפרים" היה אחד מגדולי הדור שלפני כ-250 שנה)

שולחן ערוך אורח חיים הלכות יום הכפורים סימן תריח סעיף א

"חולה שצריך לאכול, אם יש שם רופא בקי אפילו הוא עובד כוכבים שאומר, אם לא יאכילו אותו אפשר שיכבד עליו החולי ויסתכן, מאכילין אותו על פיו, ואין צריך לומר שמא ימות".

"ציץ אליעזר" חלק ח סימן טו

אין לו לאדם לסמוך על הנס, וכשנחלה ח"ו, חייב להתנהג כדרך העולם לקרא לרופא שירפאנו, וכל המתעצל בזה וסומך על הנס אינו אלא מן המתמיהים ודעת שוטים היא זו וקרוב הוא להיות פושע בעצמו ועתידי ליתן את הדין

"דברי יציב" ליקוטים והשמטות סימן קטו

"היות כי מצות עשה דאורייתא ונשמרתם מאד לנפשותיכם... והרופא ציווה עליך לקום מהמטה ולטייל קצת בכל יום, יש לציית לרופא, ובכל פעם שיקום מהמטה ויטייל יקיים מצוה של תורה"

רמב"ן ב"תורת האדם" שער המיחוש - ענין הסכנה

ואיכא מאן דאמר מדקתני ע"פ בקיאיין [גמ' יומא פג ע"א חולה מאכילין אותו על פי בקיאיין] ש"מ יחיד מומחה ומוחזק בבקיאות, ורופאים שאינן חכמים ומומחין כל כך, שהולכים אחר בקיאות. ואינו נראה שלא שמענו בסנהדרין שנלך אחר רוב חכמה אלא אחר רוב מנין. ובודאי אשכחן לענין הנשאל לחכמים כדאמרינן (ע"ז ז' א') היו שנים אחד מטמא אחד מטהר אחד מתיר ואחד אוסר אם היה אחד מהן גדול בחכמה ובמנין הלך אחריו, הלכך במנין שוה ברופאים הולכין אחר חכמה ובקיאות, ואף על גב דליתא הכי בדין סנהדרין, התם דיינין הם וכולם צריכים לאותו הדין, ומדינא לא היה ראוי להיות דין עד שיסכימו כל הצריכין לדעת אחת אלא דרחמנא אמר אחרי רבים להטות. אבל הכא שומעין לחכם, והשני אינו ראוי להיות נשאל בפני מי שגדול ממנו בחכמה ובטל הוא, מיהו אחד במקום שנים כיון שכולן רופאים ויודעים במלאכה זו אין דבריו של יחיד במקום שנים, מ"מ במופלג מהם בחכמה חוששין לדבריו להחמיר אפילו במקום רבים, אבל להקל כדין היחיד, דאשכחן לענין מחלוקת בית שמאי ובית הלל דאתמר (יבמות י"ד א') כי אזלינן בתר רובא היכא דכי הדדי נינהו אבל הכא בית שמאי מחדדי טפי הילכך חוששין לרוב חכמה ובקיאות להחמיר, ומאי חומרא דהכא לנהוג בספק נפשות להקל ולהתעסק בחולה כל צרכו.

מנחת שלמה ב פ"ב י"ב

אף שבמלחמת רשות דהוי רק להרווחה בעלמא גם המלך אינו מוציא את העם אלא עפ"י בי"ד של ע"א מ"מ במלחמת מצוה יתכן דאף שלענין מחית עמלק וז' אומות מבואר דלכתחלה שייך רק למלך אבל מ"מ כשצבור נרדפים מדובים ואריות אשר צריכים להלחם אתם ולגרשם אפשר דלבד ממאי דחשיב הצלת נפשות ומצוה על כל אדם לחלל שבת וכדומה בכדי להציל אפשר דחשיב נמי כמלחמת מצוה ואף שאין לנו מלך ובי"ד מ"מ יכולין טובי העיר לכוף ולסכן בכך חיי אנשים כמו במלחמה אפי' בכה"ג שהיחיד לא היה חייב משום הצלת נפשות ואם כנים אנו בזה אפשר דגם מלחמה נגד מחלות האורבות לחיי האדם הוי נמי כעין מלחמת מצוה ואם היינו זוכים שהכל יעשה עפ"י דעת תורה אפשר שהבי"ד היה רואה בצורך של נסיון תרופות כמלחמת מצוה של הצלת נפשות ולכן בזמננו אף שלא נעשה ע"י דעת תורה מ"מ כיון שנעשה עכ"פ ע"י מומחים גדולים ובזהירות רבה מסתבר שאין איסור להתנדב לכך. גם חושבני דנסיון תרופות תשיב כחולה לפנינו ואין זה דומה לנתוחי מתים באופן כללי להרבות ידיעות הרופא דשאני הכא שה מחלות והחולים כבר בעולם וגם התרופה המסופקת נמצאת בעולם ה"ז חשיב כפעולה ישירה של ספק הצלת נפשות ולא רק להרבות מחקר וידע גם יש אשר נשים מכניסות עצמן לספק סכנה של הריון רק בגלל רצון חזק לילד ואין מוחין בהן אף שמצד הדין מותרות הן למנוע את ההריון עכ"פ מי שחולה במחלה קשה אשר אין הרופא רואה סיכוי להצילו בתרופות רגילות ה"ז דומה לנתוח דאף שיש ספק שאם לא יצליח ימות מיד אפי"ה מותר וה"נ גם כאן שפיר רשאי להשתמש בתרופה מסופקת